

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/60/2022
Identifikačné číslo spisu: 8118207390
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Radoslav Svitana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8118207390.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. E., narodeného L., zastúpeného JUDr. Michalom Kmecom, advokátom Prešov, Pod Kalváriou 51A, IČO: 44 950 021, proti žalovanému EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozska 2, IČO: 35 724 803, zastúpenému Remedium Legal, s.r.o., Bratislava Prievozska 2, IČO: 53 255 739, o zaplatenie 1.123,50 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 15Csp/127/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 28. októbra 2021 č. k. 22CoCsp/15/2021-292 v spojení s opravným uznesením zo dňa 17. februára 2022 č. k. 22CoCsp/15/2021-329 takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Prešov zo dňa 30. septembra 2020 č. k. 15Csp/127/2018-197 vo výrokoch II., IV. a VI. a rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 28. októbra 2021 č. k. 22CoCsp/15/2021-292 v spojení s opravným uznesením zo dňa 17. februára 2022 č. k. 22CoCsp/15/2021-329 vo výroku I. v časti, ktorou boli potvrdené výroky II., IV. a VI. rozsudku súdu prvej inštancie, ako aj vo výroku III. z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Prešov na ďalšie konanie.

Vo zvyšnej časti dovolanie žalobcu o d m i e t a .

Odôvodnenie

I. Okresný súd Prešov (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 30. 9. 2020 č. k. 15Csp/127/2018-197 rozhodol takto: „I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 851,61 eura spolu s 5%-ným ročným úrokom z omeškania od 16. 05. 2018 do zaplatenia z titulu vydania bezdôvodného obohatenia, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. II. V prevyšujúcej časti ohľadom vydania bezdôvodného obohatenia žalobu zamieta. III. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 250 eur z titulu primeraného finančného zadosťučinenia. IV. V prevyšujúcej časti ohľadom primeraného finančného zadosťučinenia žalobu zamieta. V. Zamieta žalobu z titulu náhrady škody vo výške 1.084,68 eur. VI. Stranám sporu náhradu trov konania nepriznáva.“

1.1. S odkazom na ustanovenia § 3 ods. 1, § 37 ods. 1, § 39, § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, ods. 2, § 110 ods. 1, § 420 ods. 1, § 451 ods. 1, ods. 2, § 558 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 3, ods. 5, § 7 ods. 1, ods. 2 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa dospel súd prvej inštancie k záveru, že dohoda medzi stranami sporu zo dňa 29.8.2011 o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku je absolútne

neplatná pre rozpor so zákonom. Konanie žalovaného má prvky nekalej obchodnej praktiky a je v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaný do dohody o splátkach zakomponoval aj uznanie dlhu bez upozornenia na dôsledky tohto uznania. Podpisom týchto formulárových dohôd si žalobca zhoršil svoje zmluvné postavenie. Ak žalobca chcel splátky, musel podpísať celý formulár. Súd prvej inštancie zistil, že žalobca zaplatil na základe splátkového kalendára sumu 994,50 eura, čo po odpočítaní sumy 142,89 eura (existujúci dlh z úverovej zmluvy žalobcu s právnym predchodcom žalovaného, Tatra banka, a.s.) predstavuje rozdiel 851,61 eura, ktorú žalobca zaplatil z neplatného právneho úkonu, čo predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovaného.

1.2. Súd prvej inštancie poukázal na to, že je namieste použitie 10-ročnej premlčacej lehoty, keďže žalovaný konal minimálne vo forme nepriameho úmyslu. Samotný žalovaný spôsobil neplatnosť dohody o uznaní dlhu a navyše si v rámci predloženého splátkového kalendára uplatnil nároky, ktoré nekorešponujú s pohľadávkou, ktorá na neho bola postúpená, pričom si uplatnil aj 20,1% ročný úrok z omeškania, ktorý je v rozpore so zákonom, pričom takýto úrok nebol nikdy dojednaný stranami sporu a ani nebol dojednaný v rámci pôvodnej zmluvy uzavretej medzi žalobcom a Tatra bankou a.s. Súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na primerané finančné zadosťučinenie, nakoľko ten sa úspešne domohol svojich práv tým, že mu súd priznal bezdôvodné obohatenie. Vzhľadom na okolnosti daného prípadu súd prvej inštancie považoval za primeranú výšku priznaného finančného zadosťučinenia 250 eur s tým, že priznaním tejto sumy bude naplnený účel predmetného ustanovenia z hľadiska zadosťučinenia žalobcu a zároveň aj jeho výchovný účel tým, že priznanie takéhoto nároku bude na žalovaného vyplývať tak, aby v budúcnosti platne uzatváral právne úkony. V súvislosti s uplatneným nárokom na náhradu škody súd prvej inštancie konštatoval, že nie sú splnené základné predpoklady pre vznik nároku na náhradu škody, pričom aj keby súd pripustil, že žalobcovi teoreticky vznikla nejaká škoda, tak žalobca v konaní netvrdil a ani nebolo preukázané porušenie právnej povinnosti zo strany žalovaného v súvislosti so vznikom škody, taktiež ani zavinenie žalovaného a ani príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody.

2. Na odvolanie žalobcu aj žalovaného Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 28. októbra 2021 č. k. 22CoCsp/15/2021-292 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, odvolanie žalobcu proti výrokom I. a III. odmietol a stranám sporu nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení okrem iného s odkazom na rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 konštatoval, že úmysel žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobcu bol daný už od uzatvorenia Dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku, ktorej návrh koncipoval žalovaný a predložil ho na podpis žalobcovi, a teda bolo potrebné aplikovať 10-ročnú objektívnu premlčaciu dobu. Pokiaľ žalobca namietal, že žalovaný nepredložil v konaní kompletnú zmluvu o postúpení pohľadávky so všetkými prílohami, a tak nepreukázal svoj hmotnoprávny nárok na pohľadávku od právneho predchodcu Tatra banky a.s., odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že ak by aj zmluva o postúpení pohľadávok nebola platná a žalovaný by nemal byť vecne pasívne legitimovaný, aj tak by žalobca plnil žalovanému bez právneho dôvodu a aj vtedy by mal žalobca nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

2.1. Odvolací súd považoval za vecne správne aj uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie vo výške 250 eur a zamietnutie žaloby vo zvyšnej časti tohto nároku. Základom pre určenie sumy peňažného zadosťučinenia je primeranosť a súd túto sumu určuje na základe vlastnej úvahy, pričom zohľadňuje všetky skutočnosti, ktoré viedli spotrebiteľa k podaniu žaloby o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Tak sa stalo aj v tejto veci. Za stavu, že cieľom inštitútu finančného zadosťučinenia je okrem iného reálny a efektívny odradzujúci účinok vo vzťahu k recidíve dodávateľa a na upustenie porušovania spotrebiteľských práv, odvolací súd sa stotožnil so súdom prvej inštancie, že finančné zadosťučinenie v sume 250 eur je postačujúce. Odvolací súd je toho názoru, že takéto finančné zadosťučinenie vo vzťahu k žalobcovi ako spotrebiteľovi nepredstavuje neopodstatnené a neprimerané obohacovanie sa, či duplicitné uplatňovanie nároku spotrebiteľa.

2.2. Vo vzťahu k zamietnutému nároku na náhradu škody odvolací súd uviedol, že predpokladom vzniku každej občianskoprávnej zodpovednosti je protiprávny úkon alebo porušenie právnej povinnosti, spôsobenie škody a príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom resp. právnou povinnosťou a škodou. V niektorých prípadoch sa vyžaduje aj zavinenie. Žalobca tvrdil, že porušením práva bolo v tomto prípade konanie žalovaného, ktorý mu nevydal bezdôvodné obohatenie ani po jeho predžalobnej výzve, v dôsledku čoho musel podať žalobu a vznikla mu tak škoda v podobe trov konania vyčíslených

ním ako strata času pri vypracovaní žaloby a následných vyjadrení v súdnom konaní. Odvolací súd konštatoval, že pokiaľ aj by žalobcovi teoreticky vznikla nejaká škoda, nebola tu splnená podmienka porušenia právnej povinnosti, resp. protiprávneho úkonu zo strany žalovaného. Tým, že žalovaný nevydal žalobcovi bezdôvodné obohatenie na základe jeho predžalobnej výzvy a odmietol jeho nárok, neporušil žiadnu svoju záväzkovú (zmluvnú) alebo mimozáväzkovú povinnosť. Sporová strana má právo sa v spore brániť, na svoju obranu uvádzať skutkové tvrdenia a navrhovať dôkazné prostriedky na podporu svojich tvrdení. Vychádzajúc z uvedeného sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že neboli splnené základné predpoklady zodpovednosti za škodu.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku podal dovolanie žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Navrhoval, aby dovolací súd napadnutý výrok zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že si uplatnil nárok na zaplatenie sumy 1.123,50 eura z dôvodu, že má pochybnosti o postúpení pohľadávky z pôvodného veriteľa na žalovaného, teda že žalovaný prijímal od dovolateľa plnenie bez právneho dôvodu. Podľa posúdenia veci súdom prvej inštancie mala byť časť žalovanej sumy vyplatená žalovanému síce po uplynutí premlčacej doby, ale oprávnené ako vlastníčkovi pohľadávky (dlžník môže plniť veriteľovi aj premlčaný dlh). Dovolateľ však počas celého súdneho konania tvrdil, že žalovaný nepreukázal vlastníctvo pohľadávky. Nesprávny postup súdu prvej inštancie vidí dovolateľ v tom, že súd nebral zreteľ na tvrdenia dovolateľa o nepreukázaní hmotnoprávneho nároku žalovaného k pohľadávke. Navyše žalovaný skutkové tvrdenia o neexistencii jeho hmotnoprávneho nároku účinne nepoprel, čo podľa dovolateľa zakladá právnu domnienku v zmysle § 151 ods. 1 a 2 CSP. V odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie dovolateľ opätovne poukazoval na to, že žalovaný nepreukázal svoj hmotnoprávny nárok k pohľadávke, pričom odvolací súd sa k tejto námietke stručne vyjadril tak, že „ak by aj zmluva o postúpení pohľadávok nebola platná a žalovaný by nemal byť vecne pasívne legítimovaný, aj tak by žalobca plnil žalovanému bez právneho dôvodu a aj vtedy by mal žalobca nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom v danom prípade bolo preukázané, že žalobca plnil z neplatného právneho úkonu.“ Avšak v prípade dovolateľom namietanej neplatnosti Zmluvy o postúpení pohľadávky by žalovaný by bol povinný vydať všetko, čo od dovolateľa prijal, nielen to, čo prijal na základe neplatnej Dohody o uznaní záväzku a splátkovom kalendári. Dovolateľ má za to, že ak v konaní opakovane tvrdil, že žalovaný nepreukázal hmotnoprávny nárok k pohľadávke, avšak súdy sa týmto zásadným argumentom dovolateľa nezaoberali, došlo takýmto postupom súdov k porušeniu práva na spravodlivý proces a rozhodnutia oboch súdov považuje dovolateľ v značnej miere za svojvoľné.

3.1. Ďalej dovolateľ uviedol vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, že finančné zadosťučinenie vo výške 250 eur považuje za nespravodlivé a vymykajúce sa účelu, ktorý má uvedený právny inštitút predstavovať, pretože suma, ktorú súd prvej inštancie dovolateľovi priznal a ktorú odvolací súd potvrdil, neplní ani satisfakčnú funkciu pre dovolateľa ani sankčnú funkciu pre žalovaného. Žalovaný disponuje značnou ekonomickou silou, pričom výška priznaného finančného zadosťučinenia na tento status žalovaného nijako nereflektuje. Súd prvej inštancie ani odvolací súd neobjasnili, na základe akých kritérií a úvah dospeli k priznanej výške finančného zadosťučinenia a neuviedli, ako vyhodnotili dovolateľom namietanú neprimeranosť výšky priznaného zadosťučinenia. Odvolací súd mu neposkytol žiadnu odpoveď na to, na základe čoho ustálil výšku finančného zadosťučinenia na sume 250 eur. Absencia úvahy v súdnom rozhodnutí vyvoláva jeho nepreskúmateľnosť a z pohľadu dovolateľa predstavuje zjavnú nespravodlivosť.

3.2. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolateľ uviedol, že si uplatnil žalobou aj nárok na náhradu škody vo výške 1.084,68 eura, avšak tento nárok súd prvej inštancie zamietol. Odvolací súd výrok súdu prvej inštancie potvrdil s odôvodnením, že „aj keby teoreticky žalobcovi vznikla nejaká škoda, nebola tu splnená podmienka porušenia právnej povinnosti, resp. protiprávneho úkonu zo strany žalovaného.“ Súdy sa nezaoberali uplatneným nárokom čo do výšky škody a vec aj nesprávne právne posúdili. V konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané využitie nekalej obchodnej praxe zo strany žalovaného, s ktorým záverom sa odvolací súd stotožnil. Súd prvej inštancie ustálil a odvolací súd potvrdil, že „žalovaný konal minimálne vo forme nepriameho úmyslu“. Oba súdy teda na jednej strane dospeli k záveru o niekoľkonásobnom porušení právnej povinnosti zo strany žalovaného, na strane druhej uviedli, že pre vznik nároku zo zodpovednosti za škodu nie je

splnená podmienka porušenia právnej povinnosti zo strany žalovaného. Dovolateľ navyše v žalobu uplatnenom nároku na náhradu škody zahrnul aj trovy konania (hotové výdavky), ktoré mu v súvislosti s uplatňovaním a bránením práva na súde vznikli, a ktoré riadne vyčísliť. Odvolací súd na jednej strane skonštatoval dôvodnosť námietky dovolateľa k nesprávnosti záveru súdu prvej inštancie k nároku dovolateľa na náhradu trov konania, avšak súčasne uviedol, že dovolateľovi žiadne preukázateľné trovy konania nevznikli, napriek tomu, že dovolateľ ich vyčísliť a uplatniť si ich, zahrnul ich však do nároku na náhradu škody. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku VI. (o trovách konania) považuje dovolateľ za zjavne rozporné so skutkovými zisteniami.

4. Žalovaný podal písomné vyjadrenie k dovolaniu žalobcu po lehote, preto na jeho vyjadrenie dovolací súd podľa § 436 ods. 3 CSP neprihliadal (výzva na vyjadrenie k dovolaniu s 10-dňovou lehotou bola žalovanému doručená dňa 3.3.2022, vyjadrenie odoslal dňa 25.3.2022).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je vo vzťahu k tej časti napadnutého potvrdzujúceho výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorá sa týkala zamietnutia časti nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (potvrdenie výroku II. rozsudku súdu prvej inštancie) a zamietnutia časti nároku na primerané finančné zadosťučinenie (potvrdenie výroku IV. rozsudku súdu prvej inštancie) prípustné a dôvodné, preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže dôvody nesprávnosti rozhodnutia sa vzťahujú aj na dotknuté výroky rozsudku súdu prvej inštancie a nápravu nie je možné dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, bolo potrebné zrušiť aj rozsudok súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) v príslušnej časti a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

9. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP v spojení s § 431 CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, keď miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, predvídateľnosť rozhodnutia, zachovanie rovnosti strán v konaní, relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, ako aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

10. Najvyšší súd zdôrazňuje, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strán sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Dodržiavanie povinnosti riadne odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd určitou, stranou sporu výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, alebo nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

11. Najvyšší súd i Ústavný súd SR v ostatnom čase judikujú, že z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia, resp. absenciou zásadného vysvetlenia dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu (porov. 4Cdo/34/2018, 8Cdo/152/2018, 1Obdo/7/2018, 1Obdo/82/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 4Cdo/101/2019, 5Obdo/87/2020, II. ÚS 120/2020, I. ÚS 235/2020, IV. ÚS 443/2020, I. ÚS 515/2020, 9Cdo/7/2021, II. ÚS 45/2021, II. ÚS 169/2021, III. ÚS 439/2022). Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“, ktorého súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 559/2018).

12. Pokiaľ teda odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil odvolateľom namietané skutočnosti, resp. dostatočným spôsobom neodôvodnil ich bezvýznamnosť či irelevantnosť, odôvodnenie jeho rozhodnutia treba považovať za nedostatočné, čím porušil právo odvolateľa na spravodlivý proces a konanie zaťažil vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. 4Cdo/120/2019). Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj Ústavného súdu SR vyplýva, že nie na každý argument strany musia dať súdy odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, ods. 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Ústavný súd vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 107/07).

13. Dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) CSP videl dovolateľ v tom, že ani súd prvej inštancie ani odvolací súd sa dostatočne nevysporiadali s jeho argumentom týkajúcim sa nepreukázania riadneho postúpenia pohľadávky z jeho pôvodného veriteľa Tatra banka a.s. na žalovaného. Dovolací súd dospel k záveru, že táto dovolacia námietka žalobcu je relevantná. Argument žalobcu o nepreukázaní postúpenia pohľadávky bol pritom kľúčový, keďže v prípade neexistencie resp. neplatnosti postúpenia pohľadávky by žalovaný nemal právny titul na prijatie akýchkoľvek platieb od žalobcu. Oba súdy k tomuto argumentu žalobcu zhodne uviedli len to, že aj keby zmluva o postúpení pohľadávok nebola platná, žalobca by aj tak plnil žalovanému bez právneho dôvodu a aj vtedy by mal žalobca nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. To je síce pravda, avšak rozdiel je vo výške tohto bezdôvodného obohatenia: Ak došlo k platnému postúpeniu pohľadávky a neplatná je len Dohoda o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku, uzavretá medzi žalovaným a žalobcom, potom bezdôvodným obohatením sú len platby vykonávané žalobcom na základe uvedenej Dohody. Ak však nedošlo k platnému postúpeniu pohľadávky na žalovaného, potom môžu byť za bezdôvodné obohatenie považované všetky platby, ktoré žalovaný od žalobcu prijal, bez ohľadu na to, či išlo o platby započítavané na istinu dlhu voči pôvodnému veriteľovi alebo na úroky, poplatky či rôzne sankcie a tiež bez ohľadu na to, či boli zaplatené pred alebo po uzatvorení Dohody o uzavretí splátkového kalendára a uznaní záväzku.

14. Z obsahu spisu, ako aj z odôvodnení rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu je pritom zrejmé, že žalobca už v konaní pred súdom prvej inštancie a následne aj v odvolaní namietal, že mu

pôvodný veriteľ (Tatra banka) neoznámil postúpenie pohľadávky a žalovaný dôveryhodne nepreukázal svoj hmotnoprávny nárok na pohľadávku Tatra banky. S týmto zásadným argumentom sa však súdy nevysporiadali. Súd prvej inštancie vo svojom rozsudku v rámci skutkového posúdenia veci vôbec nevenoval pozornosť žalobcom namietanému postúpeniu pohľadávky z pôvodného veriteľa na žalovaného. Tento nedostatok nenapravil ani odvolací súd (napriek v odvolaní opätovne vznesenej námietke žalobcu týkajúcej sa nepreukázania postúpenia pohľadávky na žalovaného). Z bodu 21 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, kde súd nesprávne označil argument žalobcu o nepreukázaní postúpenia pohľadávky za irelevantný, a ani z podobne formulovaného bodu 28 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu nemožno vydedukovať, či podľa názoru súdov došlo k platnému postúpeniu pohľadávky alebo nie. Dovolací súd k tomu dodáva, že v súdnom spise sú založené viaceré listinné dôkazy (fotokópia zmluvy o postúpení pohľadávok a jej prílohy, oznámenie o postúpení pohľadávky a poštový podací hárok), avšak súd prvej inštancie ani odvolací súd tieto listinné dôkazy nijako nevyhodnotili (a dovolací súd nemôže vykonávať dôkazy a vyvodzovať z nich skutkový stav).

15. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd v potvrdzujúcom výroku napadnutého rozsudku, konkrétne v tej jeho časti, ktorou potvrdzoval výrok II. rozsudku súdu prvej inštancie (zamietnutie žaloby v prevyšujúcej časti nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia) nezohľadnil vyššie citované východiská ochrany práva na spravodlivý proces, konkrétne tým, že sa nevysporiadal s kľúčovým odvolacím argumentom žalobcu, preto jeho prístup pri rozhodovaní nemožno hodnotiť inak než ako taký, ktorý odporuje obsahu základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, t. j. ako porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces. Preto bolo dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP v tejto časti nielen prípustné, ale aj dôvodné a bolo potrebné napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v uvedenej časti zrušiť. Keďže dôvody zrušenia (potreba dostatočne sa vysporiadať s uvedenou námietkou žalobcu a k tomu vykonať a vyhodnotiť dokazovanie) sa týkali aj rozsudku súdu prvej inštancie, dovolací súd s prihliadnutím na zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania (čl. 17 Základných princípov CSP) konštatuje, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Preto dovolací súd podľa § 449 ods. 2 CSP zrušil aj dotknutý výrok rozsudku súdu prvej inštancie (výrok II.) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

16. Pokiaľ ide o primerané finančné zadosťučinenie, podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov je právo spotrebiteľa na primerané finančné zadosťučinenie viazané na úspešné uplatňovanie porušenia práv alebo povinností dodávateľom. V tomto prípade je síce zrejmé, že žalobca už úspešne uplatnil na súde nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (v rozsahu sumy 851,61 eur bol jeho nárok právoplatne priznaný a nebol predmetom dovolania), avšak vzhľadom na čiastočné zrušenie rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, budú celkový rozsah a skutkové dôvody, a tým aj závažnosť porušenia práv alebo povinností žalovaného, známe až po opätovnom rozhodnutí o nároku žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia. Inak povedané, nárok na primerané finančné zadosťučinenie síce môže byť uplatnený na súde súčasne s nárokom „vo veci samej“ (vyplývajúcim z porušenia práv alebo povinností dodávateľom), avšak má povahu veci závislej od rozhodnutia o tomto nároku „vo veci samej“.

17. Ak teda dovolací súd čiastočne zrušil rozhodnutia súdov nižšej inštancie v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia, musel ako súvisiaci (závislý) výrok podľa § 379 písm. a) CSP zrušiť aj výrok o primeranom finančnom zadosťučinení, a to aj bez toho, aby sa vecne zaoberal dovolacími námietkami žalobcu vznesenými proti tomuto výroku. Vzhľadom na zásadu zákazu reformatio in peius (čl. 16 ods. 3 Základných princípov CSP) a na to, že časť nároku žalobcu „vo veci samej“ (na vydanie bezdôvodného obohatenia) nebola dovolaním dotknutá (výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie), dovolací súd nemohol zrušiť vyhovujúcu časť rozhodnutí súdov nižšej inštancie o primeranom finančnom zadosťučinení (výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie), pretože by to bolo v neprospech strany, ktorá podala dovolanie a naopak v prospech strany, ktorá dovolanie nepodala.

18. Vzhľadom na čiastočné zrušenie rozhodnutí súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu vo veci samej

dovolací súd ako súvisiace (závislé) výroky zrušil aj výrok rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania (výrok VI.), potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou potvrdzoval práve tento výrok rozsudku súdu prvej inštancie o trovách konania a napokon aj výrok rozsudku odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania (výrok III.).

19. Proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorou bol potvrdený výrok V. rozsudku súdu prvej inštancie (zamietnutie žaloby v časti o náhradu škody) žalobca v dovolaní namietal, že súdy sa nezaoberali uplatneným nárokom čo do výšky škody a vec aj nesprávne právne posúdili. Pokiaľ ide o tvrdenie, že súdy sa nezaoberali výškou škody (čo by bolo možné pri veľmi benevolentnom výklade dovolania podľa obsahu považovať za dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP), dovolací súd uvádza, že súdy zamietli žalobu v časti o náhradu škody z dôvodu, že neboli preukázané základné predpoklady zodpovednosti za škodu, teda porušenie právnej povinnosti zo strany žalovaného v súvislosti so vznikom škody a ani príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody. Keďže nebol preukázaný právny základ náhrady škody, neprichádzalo do úvahy posudzovanie výšky škody. To, že sa súdy nezaoberali uplatneným nárokom čo do výšky škody, teda nemožno považovať za nesprávny procesný postup a ani za porušenie práva na spravodlivý proces.

20. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, dovolací dôvod je potrebné vymedziť tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

21. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zdefinuje a špecifikuje v dovolaní. Posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom vymedzenej právnej otázky a že sa jedná o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

22. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c) CSP, by mal dovolateľ a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd; b) vysvetliť a označením rozhodnutí najvyššieho súdu doložiť, ako túto otázku rieši dovolací súd a v čom sú rozdiely v riešení právnej otázky samotným odvolacím súdom (jeho jednotlivými senátmi); c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

23. V posudzovanej veci dovolateľ nielenže neuviedol rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré by boli vzájomne rozporné, ale vôbec neuviedol žiadne rozhodnutie odvolacieho súdu. Navyše však ani nevymedzil konkrétnu právnu otázku, ktorá je podľa neho odvolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Pokiaľ dovolateľ nevymedzí právnu otázku, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach a predpokladoch (porovnaj napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/6/2017, 2Cdo/156/2017, 1Cdo/124/2018, 7Cdo/297/2018, 1Cdo/30/2020). Dovolací súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré riešili prvoinštančný a odvolací súd. V opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha : C. H. BECK, 2016, s. 1382).

24. Vzhľadom k tomu, že dovolateľ neformuloval žiadnu relevantnú dovolaciu otázku podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, ktoré nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

25. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že žalobca formuloval svoje dovolanie ako dovolanie proti výroku

I. rozsudku odvolacieho súdu. Týmto výrokom však odvolací súd potvrdzoval celý rozsudok súdu prvej inštancie, vrátane výrokov I. a III., ktorými bolo žalobcovi čiastočne vyhovené (žalovanému bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 851,61 eura resp. sumu 250 eur), odvolací súd preskúmaval tieto výroky z dôvodu odvolania podaného žalovaným. V tejto časti, (ktorou odvolací súd potvrdzoval výroky I. a III. rozsudku súdu prvej inštancie) bol teda dovolateľ procesne úspešnou stranou konania, preto nebol oprávnenou osobou na podanie dovolania (§ 424 CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobcu odmietol aj v časti potvrdzujúceho výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorou potvrdzoval výroky I. a III. rozsudku súdu prvej inštancie (§ 447 písm. b) CSP).

26. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie bude vecne zaoberať vyššie uvedenými skutočnosťami, najmä vykoná a vyhodnotí dôkazy k postúpeniu pohľadávky, ktoré sú už založené v spise, v prípade návrhu strán vykoná k tejto skutočnosti aj ďalšie dokazovanie a následne vyhodnotí, či bolo preukázané platné postúpenie pohľadávky voči žalobcovi z pôvodného veriteľa Tatra banka a.s. na žalovaného. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne znova o trovách pôvodného konania a rozhodne aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.